

Medieplan

2015-2017

Älmhults **B**ibliotek

Medieplan för Älmhults bibliotek

Medieplanen gäller för Älmhults huvudbibliotek. Medieplanen ses över vart 3:e år. Cirkulationstal för facklitteratur och skönlitteratur tas fram vart annat år och cirkulationstal för tidskrifter cd, dvd och TV-spel tas fram varje år.

Bilaga 1 Cirkulationstal för facklitteratur, med början 2012 (utfall 2011, åtgärd 2012-2013)

Bilaga 2 Cirkulationstal för skönlitteratur, med början 2013 (utfall 2012, åtgärd 2013-2014)

Bilaga 3 Cirkulationstal för tidskrifter, cd, dvd, TV-spel, med början 2014

Varför medieplan?

För att:

- bättre tillgodose brukarnas behov
- få bättre kunskap om mediebeståndet och dess användning
- effektivisera mediehanteringen
- skaffa oss en medveten inköspolitik
- för att skapa ett budgetunderlag
- för att sammanställa ett dokument att kontinuerligt arbeta efter, följa upp och utvärdera

Styrande dokument

- Bibliotekslagen
- Kommunens strategiska utvecklingsplan
- Verksamhetsprofil för biblioteket och biblioteksplan

Omvärldsbeskrivning

Älmhults kommun är en av Kronobergs läns åtta kommuner. Utöver centralorten Älmhult består kommunen av tätorterna Diö, Liatorp, Eneryda, Delary och Häradsbäck samt de mindre orterna Pjätteryd, Göteryd, Virestad, Hallaryd och Ryfors.

Älmhults kommun har 15 908 invånare (den 31 dec 2014) varav 9 374 invånare i centralorten Älmhult. Fördelningen mellan män och kvinnor är relativt jämn. 16 % av de boende i kommunen är födda utomlands, vilket är samma siffra som för hela riket (2013).

De största arbetsgivarna är IKEA-bolagen samt Älmhults kommun. När det gäller arbetspendlingen så är inpendlingen (2956 personer) klart större än utpendlingen (1358 personer) (2014).

I kommunen finns 20 förskolor, 2 familjedaghem, 2 F-3-skolor, 3 F-6-skolor, 1 7-9-skola, 1 internationell skola (F-9), 1 gymnasieskola samt 2 friskolor (F-6) resp. (6-9).

Bibliotek

Älmhults bibliotek består av huvudbiblioteket och 7 små filialer samt bokpåseutlåning i Ryfors. Huvudbiblioteket är öppet 50 timmar/vecka sept-maj och filialerna har öppet 4 timmar varannan vecka.

I kommunen finns 4 skolbibliotek på grundskolorna samt 1 skolbibliotek på gymnasieskolan med utbildade skolbibliotekarier.

Inköp av media

Biblioteket har en decentraliserad inköpsorganisation vilket gör all personal delaktig inom olika områden av inköpen. Vi delar på ansvaret och inköpen blir snabbare och effektivare.

Medieanslaget är fördelat i olika områden för barn och vuxna:

Skönlitteratur

Facklitteratur

Ljudböcker

Böcker på andra språk än svenska (inkl. ljudböcker)

Tidningar/tidskrifter

Musik, film, TV-spel

Digitala medier (E-böcker, e-ljudböcker och databaser)

Anpassade medier (DAISY, storstilsböcker, LL-litteratur)

Huvudbiblioteket ansvarar för ett brett utbud av olika medier för olika åldrar. Till filialerna köps endast en mindre mängd böcker in. Övriga böcker lånas in från huvudbiblioteket som ansvarar för att köpa in böcker så att det i så stor utsträckning som möjligt räcker för att förse både huvudbibliotekets och filialernas behov. Oavsett var i bibliotekssystemet böckerna är inköpta ska de vara tillgängliga för låntagare i hela kommunen. Detta gäller förutom böcker även ljudböcker, DAISY och cd-skivor. Övriga medier går endast att låna på huvudbiblioteket.

Inköp sker huvudsakligen hos de leverantörer som Älmhults kommun har avtal med.

Fördelningen av medieanslaget sker en gång per år. Då bestäms också fördelningen mellan de olika områdena. Varje inköpare ansvarar för sitt medieanslag.

Älmhults bibliotek vill inspirera, väcka läslust och förmedla information i alla dess former. Mediebeståndet skall utifrån en demokratisk grund, representera olika åsikter och värderingar som råder i vårt samhälle på ett sådant sätt att så många som möjligt kan finna något att samtycka till – eller provoceras av.

Biblioteket är neutralt i partipolitiska, moraliska och religiösa frågor. Även kontroversiella åsikter bör finnas representerade. Vi ska stödja demokrati, yttrande- och informationsfrihet, men vi tar dock avstånd från medier vars syfte är att propagera för våld, fördomar, rasism, sexism eller annat som strider mot FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna.

Kvalitetskraven ska vara lika för all typ av media. Biblioteket ska tillhandahålla ett urval av både den populära, mycket efterfrågade litteraturen, och den smalare, mindre efterfrågade litteraturen. I inköpsarbetet kan kvalitet bedömas ur olika

aspekter, förutom värderingar, även språklig och litterär kvalitet (t.ex. personskildring och miljöskildring), tillförlitlighet och aktualitet.

Biblioteket ska erbjuda ett rikt bestånd av god kvalitet av såväl äldre skönlitteratur som nyutkommen litteratur, och vid översättningar värna om litteratur från icke engelskspråkiga områden. Biblioteket har ett särskilt ansvar att tillhandahålla klassiker och äldre skönlitteratur som ej längre finns i handeln samt litteratur av lokalhistorisk karaktär. Vid inköp av lokalhistorisk litteratur köps i princip allt in. Vad gäller klassiker bör hänsyn tas till de värderingar som rådde vid verkets tillkomst.

Vi uppmuntrar kommuninvånarna att lämna inköpsförslag. Vi ska alltid beakta dessa inköpsförslag och med vår professionalism bedöma om vi ska köpa in dem alternativt fjärrlåna dem eller ge avslag på förfrågan. Avslag kan förutom kriterierna ovan också ges om det inte går att köpa eller låna in boken eller om det finns andra böcker i vårt bestånd som behandlar samma ämne på ett likvärdigt sätt.

Gåvor och donationer accepteras bara under förutsättning att biblioteket fritt får besluta ifall, och till vilken grad, materialet ska införlivas i beståndet. Urvalet måste hålla sig inom de ekonomiska ramarna för medieinköp.

Vårt bestånd ska vara aktuellt, tillförlitligt samt spegla efterfrågan hos våra brukare. Medier är i dag, i större utsträckning än förr, en färskvara. Våra brukare vill och ska kunna förvänta sig att ny och aktuell litteratur snabbt ska finnas i bibliotekets bestånd. Det innebär att vi hela tiden måste "vara på hugget" och följa medieutgivningen. Medier som vi vet kommer att bli efterfrågade ska vi snabbt beställa och synliggöra i katalogen. Likaså måste vi vara uppmärksamma och beställa flera exemplar av en titel när kön på boken börjar bli för lång, (5st). Ett annat sätt för att aktivt försöka minska köerna på populära skönlitterära titlar är att köpa extra exemplar för kortare lånetid. Genom att aktivt arbeta med denna medieplan och titta på vår statistik, får vi överblick över den media vi har och var det behövs komplettering och förnyelse. Genom en helhetsbedömning av utgivning och befintligt bestånd ser vi vilka medieinköp vi behöver göra utöver de inköpsförslag som vi får.

Fjärrlån (kompletterande medieförsörjning)

Varje förfrågan av medier ska i första hand ses som ett inköpsförslag. Om vi köpt in ett exemplar ska vi överväga att köpa ytterligare ett exemplar vid en tredje förfrågan. Detta gäller böcker på svenska och av allmänintresse.

Fjärrlån ska ses som ett sätt att komplettera det egna mediebeståndet med material som ej går att köpa, som biblioteket har för få exemplar av, som efterfrågats ett fåtal gånger eller bedöms som avancerad kurslitteratur.

I första hand ska fjärrlån tas inom den egna regionens folkbibliotek i Kronoberg, Blekinge och Kalmar län, eftersom vi här enats om ett tätt samarbete och för att hålla nere kostnaderna genom gemensamma transporter.

Fjärrlån måste alltid göras med ansvar och förnuft. Tidskrifter, TV-spel, filmer och populärlitteratur fjärrlånas ej. Att filmer inte kan fjärrlånas beror på att utlåningsrättigheterna endast gäller den egna kommunen. Filmer med

hyrvideorättigheter får aldrig lånas ut utanför den egna kommunen. Det är alltid det långivande biblioteket som avgör om utlån ska ske.

Magasinering

Magasinering av medier ska vara ett medvetet val, inte ett första steg mot gallring. Magasin ska endast finnas på huvudbiblioteket. I magasinet förvaras äldre media som förväntas bli fortsatt efterfrågat som tex klassiker, dubbletter, lokalt material eller material med historisk profil.

Gallring

Grundprincipen är att vi ska gallra lika mycket som vi köper in på ett år.

För övrigt gäller följande kriterier för gallring av litteratur:

- föråldrat eller inaktuellt innehåll
- aktuellare material finns i annan form i ämnet
- ny reviderad och efterfrågad upplaga finns
- sliten/trasig/fläckig
- dubblett som ej längre lånas ut
- ej utlånad på länge, riktpunkt 3 år

Tidningar/tidskrifter: varje år ser vi över användningen av våra tidningar och tidskrifter dels genom utlåningsstatistik och dels genom att mäta användningen av dem i biblioteket

Musik, film, TV-spel: gallras när de är slitna eller om de inte lånats ut på 2 år

Digitala medier (E-böcker, e-ljudböcker och databaser): i dagsläget prenumererar biblioteket på E-böcker och E-ljudböcker från Elib och det är deras utbud som styr tillgången. Vi har satt en maxgräns på 100 kronor för de E-böcker och E-ljudböcker som vi tar in i vårt bestånd. Denna summa är satt med tanke på vad vi tycker är rimligt i förhållande till kostnaden för den tryckta boken. Vi går också aktivt in i beståndet och tar bort litteratur som strider mot den övriga inköspolicyn.

Användningen och kostnaden avgör om vi kan erbjuda denna tjänst. Likaså är det användningen i förhållande till kostnaden som avgör vilka databaser som är möjliga att erbjuda. Ibland erbjuds databaserna tillsammans i paket via Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg vilket också kan påverka valet av databaser.

Exponering

För att effektivt synliggöra vårt bestånd marknadsför vi det genom att på olika sätt exponera dem, t.ex. genom olika skyltningar och våra exponeringshyllor.

Cirkulation

Som hjälp att kontrollera om vi uppfyller vårt kriterium om att beståndet ska vara aktuellt och spegla efterfrågan hos våra brukare kan vi mäta cirkulationstal. Cirkulationstalet beräknas genom att dividera antalet lån med antalet volymer (beståndet). Det blir då ett mått på om medierna lånas ut och i vilken grad. Ett bra cirkulationstal ligger på mellan 3 och 5. Är cirkulationstalet över 5 tyder det på att

medierna inte räcker till för de behov som finns. Om cirkulationstalet däremot är under 3 tyder det på att beståndet är inaktuellt eller av ointresse för våra brukare.

Rikssnittet för utlån/år/invånare i kommunernas biblioteksstatistik ligger på 9. Vi har som mål att nå denna siffra på huvudbiblioteket.

Eftersom bibliotekslokalen/ytan är fast finns det begränsningar i hur mycket medier som får plats. Därför finns det också ett tak för beståndet om vi också ska ha plats att exponera medierna.

Önskvärt cirkulationstal = 3

Önskvärt antal utlån/år/invånare = 9

Önskvärt mediebestånd på öppen hylla = 42 000